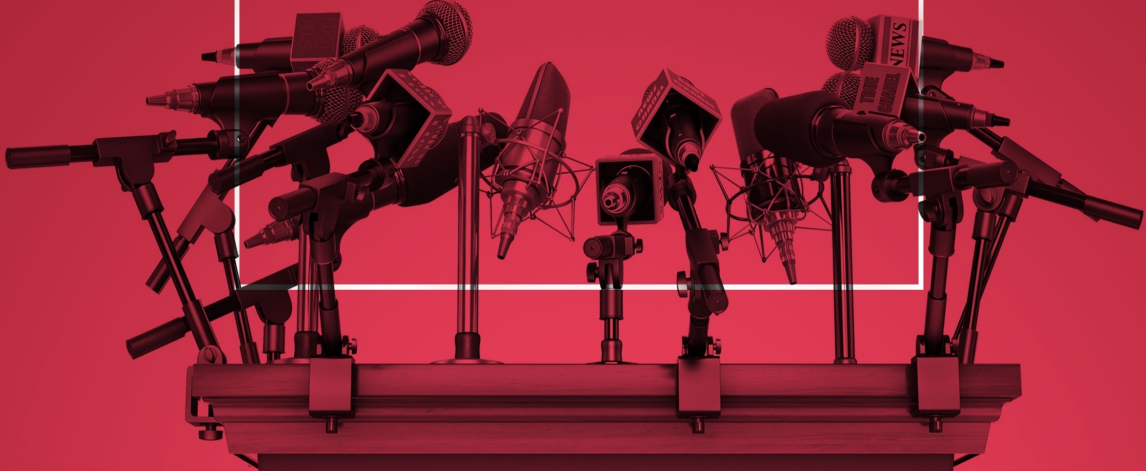

EPAM

EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi

İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

46. Bülten

İSÜ

**İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL**

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

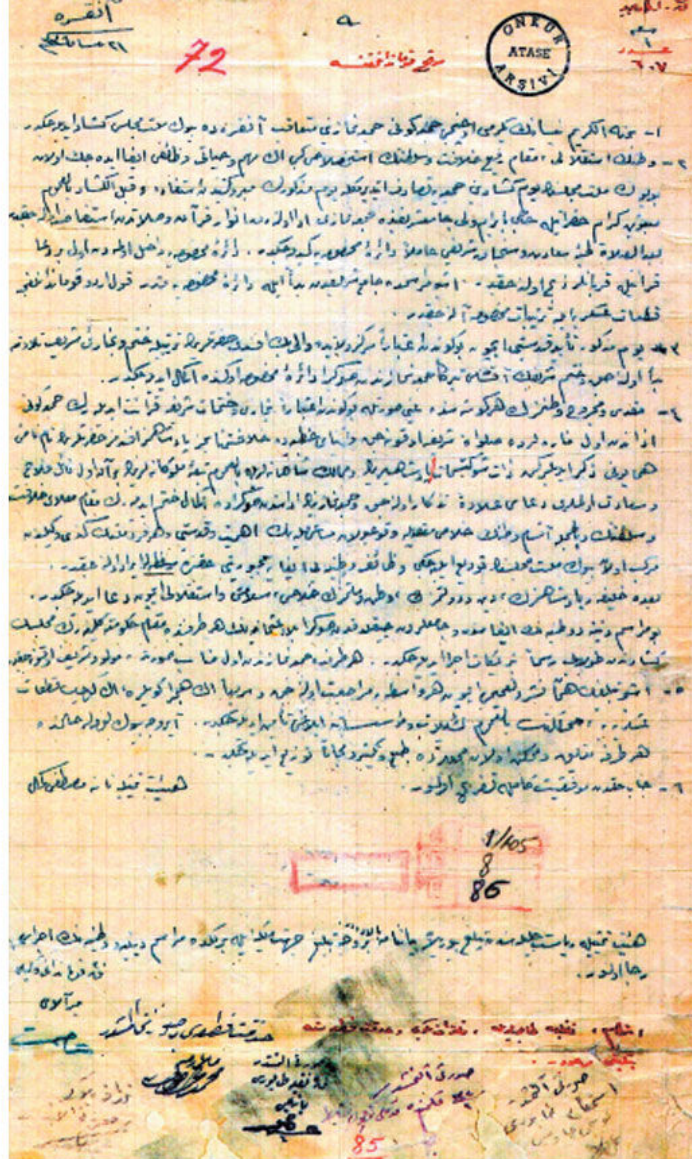
f /istinyeuniv.edu t /istinyeunivedu i /istinyeunivedu

23 NİSAN 1920'DEN GÜNÜMÜZE :100 YILLIK BİR YOLCULUK

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Mustafa Kemal Atatürk tarafından kalem alınan millete açık davetiyede şöyle deniliyordu.

“Allahın İzniyle Nisan’ın yirmiüçüncü Cuma günü,Cuma namazından sonra Ankara’da Büyük Millet Meclisi açılacaktır.”

Mustafa Kemal Paşa'nın Meclis'in açılışı sırasında yapılacak dini törenlerle ilgili emrinin orijinali.

İŞTE, MUSTAFA KEMAL'İN HATİM, DUA VE NAMAZ EMRİNİN ORJİNAL METNİ

Mustafa Kemal Paşa'nın Büyük Millet Meclisi'nin açılış törenleri sırasında yapılması gereken dinî merasimler konusunda gönderdiği emrin günümüz Türkçesi'ne çevrilmiş şekli bu sayfadaki ana yazıda yer alıyor. Belgenin orijinal metnini de, önemi dolayısı ile aşağıda aynen veriyorum:

20. K. Erkân-ı Harbiye
Şube 1
Adet
607

Ankara,
21 Nisan 336

Mevki Kumandanlığı'na

1. Bimenlihikrim Nisan'ın yirmiüçüncü cuma günü cuma namazını müteakip Ankara'da Büyük Millet Meclisi küşâd edilecektir.

2. Vatanın istiklâli, Makam-ı Refî-i Hilâfet ve Saltanat'ın istihlâsı gibi en mühim ve hayati vezâif-i ifâ edecek olan Büyük Millet Meclisi'nin yevm-i küşâdını Cuma'ya tesadüf ettirmekle yevm-i mezkûrun mebrûkiyetinden istifâde ve kablelküşâd bilumum mebûsin-i kiram hazerâtıyla Hacı Bayram Velî Câmî-i Şerîf'i'nde cuma namazı edâ olunarak envâr-ı Kur'ân ve salâtın istifâza olunacaktır. Ba'de-s-salât lihye-i saâdet ve Sancak-ı Şerîf'i hâmilan dâire-i mahsûsaya gidi-
lecektir. Dâire-i mahsûsaya dâhil olmadan evvel bir duâ kıraatıyla kurbanlar zebh olunacaktır. İşbu merasimde câmî-i şerîften bed'an ile dâire-i mahsûsaya kadar Kolordu Kumandanlığı'nca kıtaat-ı askeriye ile tertibât-ı mahsûsa alınacaktır.

3. Yevm-i mezkûr te'bîd-i kudsiyeti için bugünden itibaren merkez-i vilâyette Vâli Beyefendi Hazretleri'nin tertibiyle Hatim ve Buhârî-i Şerîf tilâvetine bed'an olunacak ve Hatm-i Şerîf'in aksâmı teberrûken cuma namazından sonra dâire-i mahsûsa önünde ikmâl edilecektir.

4. Mukaddes ve mecruh vatanımızın her köşesinde aynı suretle bugün-
den itibaren Buhârî ve Hatemât-ı Şerîfe kıraat edilerek cuma günü ezandan evvel minarelerde Salâvât-ı Şerîfe okunacak ve esnâ-yı hutbede Hilâfetmeâbr-
mız Padişahımız Efendimiz Hazretleri'nin nâm-ı nâmî-i hümâyûnu zikredilirken Zât-ı Şevketsimât-ı Padişahilerinin ve memâlik-i şâhâneleriyle bilumum teb'a-i mülûkânelerinin biran evvel nâil-i felâh ve saâdet olmaları duası ilâveten tezkâr olunacak ve cuma namazının edâsından sonra da ikmâl-i hatm edilerek Makam-ı Muallâ-yı Hilâfet ve Saltanat'ın ve bîcümle aksâm-ı vatanın halâsı maksadıyla vuku bulan mesâli milliyenin ehemmiyet ve kudsiyeti ve her ferd-i milletin kendi veklinden mürekkep olan Büyük Millet Meclisi'nin tevdi eyleyeceği vezâif-i vata-
niyeyi ifâya mecburiyeti hakkında mev'izeler irâd olunacaktır. Badehû, halife ve padişahımızın din ve devletimizin, vatan ve milletimizin halâsı, selâmeti ve istiklâli için dua edilecektir. Bu merâsim-i dîniye ve vataniyenin ifâsından ve camilerden çıkıldıktan sonra bilâd-ı Osmâniye'nin her tarafından makam-ı hükûmete geline-
rek Meclis'in küşâdından dolayı resmen tebrikat icra edilecektir. Her tarafta Cuma namazından evvel münasip sûrette Mevlid-i Şerîf okunacaktır.

5. İşbu tebliğin hemen neşir ve tâtîmi için her vasıtaya müracaat olunacak ve serian en üçra köylere, en küçük kıtaat-ı askeriye, memleketin bilumum teşkilât ve müessesâtına ibrâğî temin edilecektir. Ayrıca büyük levhalar hâlinde her tarafa tâlîk ve mümkün olan mahallerde tab' ve teksir ve meccânen tevzî edilecektir.

6. Cenâb-ı Hak'tan muvaffakiyet-i kâmile tazarrû olunur.

Hey'et-i Temsiliye nâmına
Mustafa Kemal

Hey'et-i Temsiliye Riyâset-i Cellesi'nden tebliğ buyrulan beyânâme bâlâdadır. Ber-vech-i tebliğ cihet-i mülkiye ile birlikte merâsim-i dîniye ve vatani-
yenin icrası rica olunur.

20. K. Kumandanı Vekili
Miralay İsmet

İstihkâm, nakliye taburlarıyla telgraf bölüğü ve hizmet kıt'asına tebliği
mercûdur.

Sureti alınmıştır. İstihkâm Taburu Nöbetçi Çavuşu (İmza)	Sureti alınmıştır. 132/1 Kaleminde Kıdemli Küçük Zabıt (İmza)	Bir sureti alınmıştır. 20. K. Nakliye Taburu Yazıcı (İmza)
Hizmet Kıt'ası bir suretini almıştır. Mülâzım (İmza)	Telgraf Bölüğü bir suretini almıştır. (İmza)	

İnşaatı yarım kalmış, pencereleri ve çatısında kiremitleri olmayan, gaz lambaları ile aydınlatılan, odun sobası ile ısıtılan, sıraları bir okuldan getirilen bir binada yukarıda yer verilen davetiye ile açılış yapılan Büyük Millet Meclisi 100 yaşına ulaşan yolculuğuna yokluklar içinde başlamıştı. Tutanakların kese kağıtlarına ve dilekçelerin boş kalan kısımlarına yazıldığı,

Milletvekillerinin bir kısmının sıtmaya yakalanma pahasına açık arazide yatmak zorunda kaldığı bir Meclis.

Meclisi açılması kolay olmamıştır. Birçok zorlu engeller aşılacak zorunda kalınmıştır. Atatürk bu zorlukların bir kısmını Nutkunda şu şekilde ifade etmektedir.

“Düzce, Hendek, Gerede gibi Bolu bölgesinde ki yerlerden başlayıp Nallıhan, Beypazarı üzerinden Ankara’ya yaklaşacak gibi görünen gerici ayaklanma dalgaları olmuştur. Bir yandan bu dalgaları durdurmaya çalışırken bir yandan da Ankara’da toplanmakta olan ve genel durumu henüz gereği gibi bilmeyen milletvekillerini bu korkulu olaylar karşısında bırakmamak ce bu gibi olayların çıkması ile Meclisin toplanmaması gibi uğursuz olayları önleme çareleri düşünüyordum. Sonunda, gelebilmiş milletvekilleri ile yetinerek Meclisi, Yirmi üçüncü Cuma günü açmaya karar verdik.”

22 Nisan 1920 günü Temsilciler Kurulu adına gönderdiği bildirimde “23 Nisan 1920 günü Büyük Millet Meclisi açılarak çalışmaya başlayacağından o günden sonra bütün sivil ve askeri makamların ve bütün ulusun başvuracağı en yüce kat bu Meclis olacaktır.” diyerek geri dönülmez bir yolda son adımını atmıştır Atatürk.

Dinî merasimin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi, 23 Nisan 1920 Cuma günü, saat 13.45’te toplanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 115 milletvekili ile yapılan ilk toplantısını, en yaşlı mebus olması sebebiyle Meclis Başkanı olarak Sinop Milletvekili Şerif Bey idare etmiş ve açış konuşmasını yapmıştır. Şerif Bey, alkışlarla tamamladığı bu kısa konuşmasında; ***“İstanbul’un “muvakkat kaydıyla” işgal edilmesi neticesinde Saltanat ve Hilâfet merkezinin istiklâlinin ortadan kalktığını, bunun ise kabul edilemez bir durum olmasından dolayı, Türk milletinin derhal harekete geçerek içerisinde bulunulan Meclis’i teşekkül ettirdiğini ve Reisi bulunduğu bu Meclis’in, Müslümanların Halifesi olan Sultan Vahideddin ile İstanbul’un ve bütün vilâyetlerin kurtuluşunu Allah’ın izniyle sağlayacağını belirtmiştir.Şerif Bey bu açış konuşmasında, “Meclis-i Âli” şeklinde de vasıflandırdığı TBMM için, “Büyük Millet Meclisi’ni açıyorum”*** cümlesini kullanarak, bu meclisin adını da ortaya koymuştur.²⁴ Nisan’da ise Meclis Başkanlığına Mustafa Kemal Paşa seçilmiştir. Aynı gün Mustafa Kemal Paşa, 30 Ekim 1918’den Meclis’in açılış gününe kadar geçen olayları belgelere dayanarak anlatmıştır. Ayrıca hükümet kurmanın gereğinden bahsederek hazırlanan bir önerge ile meclis hükümeti kurulmuştur. Bu önergeye göre meclis başkanı hükümetin de başkanı olmuştur.

TBMM'nin açılış sürecinde Atatürk Hakimiyet-i Milliye gazetesi halkımızı bilinçlendirme ve doğru haberleri ile işgal güçleri ve İstanbul hükümetinin propagandalarına karşı önemli bir görev üstlenmiştir. Hakimiyet-i Milliye, Kurtuluş Savaşı sırasında başkanlığını Mustafa Kemal Paşa'nın yaptığı Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi'nin yayın organı olarak 10 Ocak 1920'de Ankara'da yayın hayatına başlayan Türkçe gazetedir. Hakimiyet-i Milliye gazetesi, kurucu meclis TBMM hükümetinde yarı resmi yayın organı görevini de üstlenmiştir. Cumhuriyet kurulduktan sonraki dönemde Hakimiyet-i Milliye gazetesi 'Ulus Gazetesi' adını almıştır.

Ülkenin kurtarılmasını ilk amaç olarak gören bu kahraman Meclis, kısa bir süre sonra “Türkiye Büyük Millet Meclisi” adını almış, aralarında muhaliflerinde yer aldığı 115 milletvekili ve ilk toplantıda Başkan seçilen Mustafa Kemal Atatürk’ün liderliğinde başlattığı mücadeleyi çok büyük zorluklar altında sürdürmüştür. Bu meclis, denetleyici ve çok sesli özelliği ve yokluklar içinde gösterdiği çalışmalar ile Milli Mücadele’ye çok önemli katkı sağlamıştır.

Meclis’in açılış gününe şahit olan gazeteci Enver Behnan Şapolyo, o günü şöyle tasvir etmektedir:

“Bina henüz tamamlanmamıştı. Kiremitleri bile döşenmemişti. Pek çok noksanları vardı. Kiremit yetmedi. Ankaralılar kendi çatılarından kucak kucak kiremit taşıyarak çatıyı kapattılar. Bu manzara çok anlamlıdır. Meclis’te mebusların oturacağı sıra bile yoktu. Ankara Muallim Mektebi’nin tatbikat okuluna ait sıralar getirildi. O tarihte Ankara’da elektrik de yoktu. Kahvelerin birinden alınan petrol lambası asılarak aydınlatma meselesi halledildi. Salonun koridoruna, mebusların su içmesi için üç küp konuldu, üzerlerine maşraba bırakıldı. Sokağa bakan ilk oda da Riyâset Odası yapıldı. Daha sonra meşhur Hattat Hulûsi Efendi’nin yazdığı “Hâkimiyet Milletindir” tabelası, kürsünün arkasına asıldı.”

“23 Nisan 1920 tarihinde Ankara’da TBMM açılacağı gün bütün mebuslar Hacı Bayram Camisi’ne gittiler. Namazı müteakip Kur’an-ı Kerim okundu. Bundan sonra cemaat, caminin avlusunda toplandı. Bir kıt’a askeri kuvvet de sıralanmıştı. Hacı Bayram-ı Veli’nin tarikat sancağı çıkarıldı. Sinop mebusu Hoca Abdullah Efendi başına bir rahle koydu. Bu rahlenin üzerine yeşil bir örtü serildi. Üzerine de Kur’an-ı Kerim ile Sakal-ı şerif konuldu. Bu rahleyi böylece Abdullah Efendi başında taşıdı. Cemaat tekbir getirerek bir alay halinde Büyük Millet Meclisi’nin önüne geldi. Mustafa Kemal Paşa bu alayı karşıladı. Meclis’in önünde iki kurban kesildikten sonra bütün mebuslar meclise girdiler. Hacı Bayram-ı Veli’nin, üzeri ayetlerle dolu sancağı kürsüye dikildi. Kur’an-ı Kerim ile Sakal-ı şerif de konuldu. Hocalar Meclis’te, Hacı Bayram Camii’nde okunan Kur’an-ı Kerim’in duasını yaptılar. Buhari-i Şerif okudular. TBMM Hacı Bayram-ı Veli’nin manevi nüfuzundan faydalanmak suretiyle açıldı. Bu büyük velinin manevi ruhu yıkılan Osmanlı devletinin yerine Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni kucakladı.”

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılması ile “Milli egemenlik ilkesi “kurumsallaşmış ve Cumhuriyet’e giden yolda önemli bir adım atılmış ,İlber Ortaylı’nın deyişi ile 1400 yıl sonra devlet hayatında ilk kez Türk ismi kullanılmaya başlanmıştır.

23 Nisan’a ilişkin anı ve duyguları sorulduğunda Atatürk verdiği cevap ile zorlu süreci adeta özetlemiştir.

“16 Mart felâketi üzerine artık, İstanbul tamamen bağlanmış, millet ve ülke başsız kalmıştı. O’nun kurtuluşunu düşünmek ve kurtarmak için Ankara’da millî bir Meclis toplamak gerekirdi. Bu düşünce ile gerekli çözümlere giriştik. Böylece geçen Nisan ortalarında milletvekilleri Ankara’da toplanmaya başladı. Ancak ülke geniş ve ulaşım araçları sınırlı idi. Bunun için vekillerin varması her zaman gecikmeye uğruyor ve bu gecikme bana eziyet veriyordu.

Bu eziyet içinde bütün çalışma arkadaşlarım ile gece gündüz dinlenmeksizin çalışarak durumla ilgili çözümler düşünüp uyguluyorduk. Milletin beslediği sevgi ve inancı yakından bildiğim için, bence bazı yönlerde sakatlık gösteren doğru yoldan sapma hastalığına karşı, bütün millet ve ülkeyi koruyacak tedbirler alındığı zaman, durumun ağırlığının giderilebileceğinden şüphe yoktu. O sırada içeride halkın düşüncesini belirlemek, dışarıda da dünya kamuoyunu karıştırmak amacıyla kullanılan araçlardan biri de doğrudan doğruya benim şahsiyetim idi; ülkemizdeki millî heyecanı, hak ve kurtuluşu savunma yolunda gösterdiği hayatı ile ilgili var olma yeteneğini yalanlamak için bazı kişiler, bütün saldırılarını bana yöneltiyorlardı. Gerek millete ve gerek İstanbul'daki hükûmete resmen diyorlardı ki: "Mustafa Kemal'i tanımayınız; Mustafa Kemal'e güvenmeyiniz. İtilâf Devletleri'nin Türkiye'ye karşı gösterdiği şiddet O'nun yüzündendir". Onlar böyle söylüyorlar ve ben ortadan kaldırıldığımda, milletin ve ülkenin dışarıdan her türlü dostluğu ve iyiliği göreceğini ileri sürüyorlardı, zihinleri bu şekilde kandırıyorlardı. Ben bu teşebbüste ne kadar yüzeysel, fakat ustaca bir kasıt olduğunu bütün açıklığıyla görüyordum. Ancak milletin üstüne konan baskı ve tutsaklık yükünün benim yüzümden oluştuğunu düşünebileceklerin varlığını zaman zaman düşündükçe kalbimin çok derin üzüntü ile çarptığını hissediyordum. Hem kendimi bu üzüntüden hem de böyle düşünebilecekleri kuruntudan kurtarmak için, o güne kadar oluşturulan tarihî durumun ve bu durumun o günden sonraki aşamalarına ait sorumluluğu başka bir arkadaşına emanet ederek unutulmuş bir köşeye çekilmenin uygun olacağını düşündüm; bu düşüncemi, o zamanlar temasta bulunduğum çalışma arkadaşlarımın hepsine açık ve kesin bir dille bildirdim. Fakat arkadaşlarım böyle bir davranışın düşmanın isteklerini ve niyetlerini desteklemekten başka bir sonuç vermeyeceğini iddia ettiler.

İçerideki başkaldırı ateşi Ankara kapılarına kadar dayanmıştı. Durumun ağırlığı, sorumluluğun büyüklüğü ürkütücü bir özellikte idi. Bu durum karşısında şöyle düşündüm: Ortaya çıkan durum, hangi düşünceye yol açarsa açsın, çekilmek iki şekilde açıklanabilirdi: Birincisi, tutulan yolda umutsuzluğa düşmüş olmak; ikincisi, tutulan işin ağır sorumluluğuna dayanamamak. Bu gibi yanlış düşünceler hem kutsal amaca zarar verir, hem de bu amaç etrafında toplanan güçleri dağıtırdı. Bunun üzerine, arkadaşlarımın içtenliğine milletin güçlü inançlarına ve düşmanlarımızın önce ve sonra güçsüzlüklerini ilân etmeye zorlayacağı hakkındaki kesin inancıma ve Allah'ın yardımına dayanarak, eskisi gibi sonuna kadar millî mücadelemizin bana yüklediği namus ve vicdanî görevi yerine getirmeye karar verdim. Ve artık genel hareketi, kanuni olarak çevirmeye başlamak gününün daha fazla ertelenemeyeceğinden; 1920 senesi Nisanının 23.günü Meclis'in açılmasına karar verildi. İşte 23 Nisan Cuma günü öğleden sonra yaklaşık saat ikide Meclis binasının kapısından girerken, günlerden ve gecelerden beri bütün varlığımı meşgul eden fikir ve duyguya dalmış bulunuyordum. İçeriye girip Meclis salonunu dolduran milletvekillerinin güven ve sevgiyle bana baktıklarını gördüğüm zaman teşebbüsümüzün milletin isteğine, beklentisine uygunluğunu bir kez daha anladım. Ve artık benimle ortak düşünce ve istekte milletin, düşünce ve isteğini tamamen temsil eden bu kadar arkadaşlarla beraber çalışacağımdan dolayı büyük bir mutluluk duydum."

23 Nisan, ilk defa 1921'de çıkarılan bir kanunla "Hâkimiyet-i Milliye Bayramı" ilan edilmiştir. Bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk milli bayramıdır. Bu bayram yurdun birçok yerinde

resmi ve özel kuruluşların, halkın ve öğrencilerin katılımıyla coşkuyla kutlanmıştır.1922’de Ankara’daki 23 Nisan kutlamalarına öğrencilerin de katılması ayrı bir coşku yaratmış bunun üzerine “Mustafa Kemal’in de desteğini alan Himaye-i Etfal Cemiyeti yöneticileri, 23 Nisan 1923’te cemiyet adına yardım toplamaya başlamışlardır.”Yetim ve öksüz çocuklar için kurulan bir cemiyetin 23 Nisanlarda yardım toplamaya başlaması ve yardım amaçlı rozetlerin çocuklar tarafından satılması 23 Nisan’da çocukları daha da ön plana çıkarmıştır. “Reisi Cumhur Mustafa Kemal Paşa’nın da bu faaliyetlere destek vermesi ile”23 Nisan, 1925 yılında “çocuk günü” olarak, 1926’dan itibaren ise “çocuk bayramı” olarak görülmeye başlanmıştır. 23 Nisanlar resmi olarak “Hâkimiyet-i Milliye Bayramı” adıyla kutlanmaya devam etse de fiilen “çocuk bayramı” olarak da kutlanmıştır. Hükümet, 23 Nisan 1923 “Hâkimiyet-i Milliye Bayramı” kutlamalarında protokolde Himaye-i Etfal Cemiyet-i Başkanı Dr. Fuat Bey’e yer vererek, cemiyete, çocuklara ve fiilen kutlanan bu çocuk bayramına ne kadar çok önem verdiğinin göstermiştir. 1924’ün 23 Nisan kutlamalarında Himaye-i Etfal Cemiyeti’ni, yani bir anlamda çocukları Atatürk’ün eşi Latife Hanım temsil etmiştir.

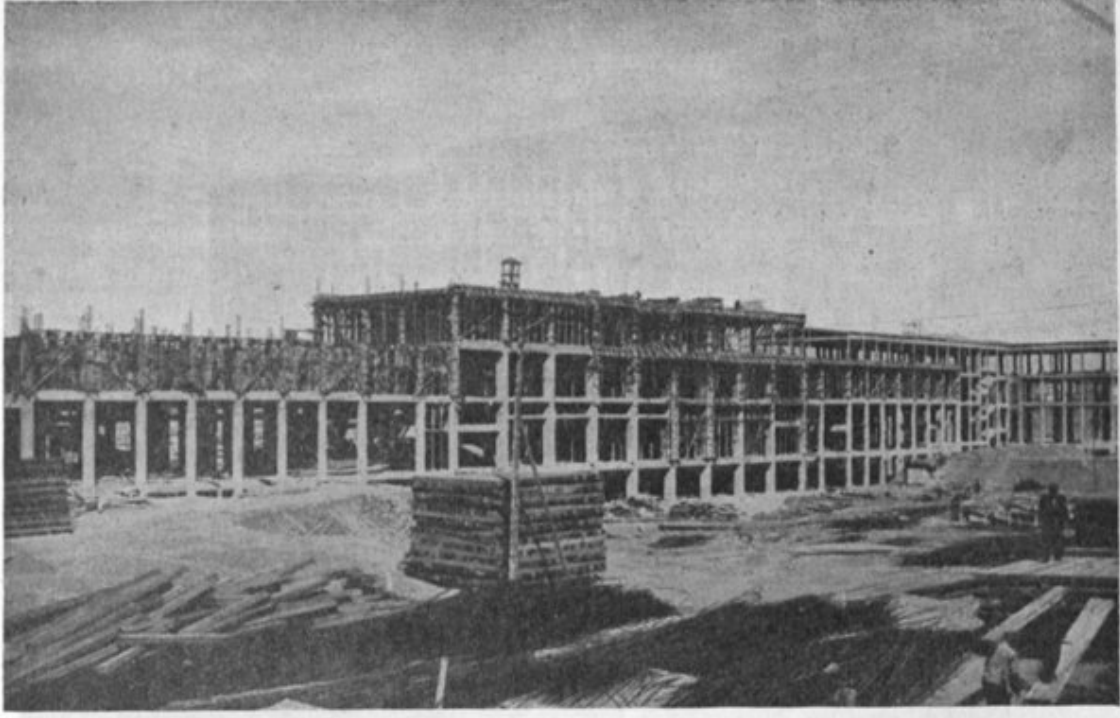

23 Nisan'ın çocuk bayramı olması düşüncesinin fikir babası Atatürk'tür. TBMM'nin açıldığı 23 Nisan 1920 gününün akşamı, Yunus Nadi, Ruşen Eşref, Hacı Feyzullah Efendi ve Mazhar Müfit Bey'in hazır bulunduğu bu sohbette sorulan, “Paşam! Bugün Büyük Millet Meclisi’ni açtık. Bunu bütün milletimize ve İtilaf Devletleri’ne ilan ettik. Fakat bugünün adı ne olsun?” sorusuna Atatürk şu cevabı vermiştir: **“Efendiler! Osmanlı İmparatorluğu, 600 yıl bu milletin kaderine hâkim olmuştur. Bugün Osmanlı İmparatorluğu kısmen dağılmış olmasına rağmen İstanbul’da bir hükümeti mevcuttur. Osmanlı İmparatorluğu’nun yanında, bugün bizim açtığımız meclis çocuk kalır. Onun için, bugünün adına çocuk bayramı diyelim. Bu çocuk büyüsün, kendi zaferini kendisi ilan etsin.”**Atatürk’ün bu sembolik “çocuk bayramı” düşüncesi yine bizzat Atatürk’ün hamiliğini yaptığı bir Cumhuriyet kurumu olan Himaye-i Etfal Cemiyeti’nin öncülüğünde zamanla gerçekten bir “çocuk bayramı”na dönüşecektir.

1935'te çıkarılan 2739 sayılı "Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun"la 23 Nisan "Ulusal Egemenlik Bayramı" olarak kutlanmaya başlanmıştır. 23 Nisanlarda fiilen "çocuk bayramı" ve "çocuk haftası" da kutlanmaya devam etmiştir. 1935'ten sonra resmen "23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı ve Çocuk Haftası" ifadesi kullanılmıştır.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk milletini temsilen Millî Mücadele'yi gerçekleştirmek üzere kurulmuştur. Bu meclis, yeni Türkiye'nin ilk Millî Meclisi olması itibarıyla "Birinci Meclis"; Türk İstiklâl Harbi'ni zaferle neticelendirerek yeni Türk devletinin temelini attığı için "Kurucu Meclis"; Türk milletinin millî ruhunu temsil ettiği için "Kuvâ-yı Milliye Meclisi" şeklinde tarif ve tavsif edilegelmiştir. İlk dönemlerde "Büyük Millet Meclisi" ve "Meclis-i Âli" gibi isimler kullanılmasına rağmen, kendi varlığını teminat altına almak üzere çıkardığı "Hiyânet-i Vataniyye Kanunu" ile adı "Büyük Millet Meclisi" olarak tesbit ve tescil edilmiştir. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) yapısını özetleyen iki temel prensip mevcuttur. Bunlar, millî irâde ile millî hâkimiyet prensipleridir. Hâkimiyet hakkını, kayıtsız ve şartsız olarak Meclis'in irâdesine teslim eden Türk milleti, bu irâde ve hâkimiyetin millîlik vasfına sahip olmasını gözetmiştir. Zaten millî irâde ve millî hâkimiyet demek; milletin muhtevasının ve isteginin Meclis'teki icraatlara aksetmesi demektir.

Büyük Millet Meclisi inşaatından.

2023 yılında 100 yaşını kutlayacağımız, varlığı ile gurur duyduğumuz Türkiye Cumhuriyet'inin temellerinin atıldığı Türkiye Büyük Millet Meclisi, yaşadığı birçok badirelere rağmen milli

egemenliğimizin en önemli sembolü olmaya, başkentimiz Ankara’da bir güneş gibi ışıık saçmaya devam etmektedir.

Kaynaklar:

Özdil,Y.(2018).Mustafa Kemal,Kırmızı Kedi Yayınevi,İstanbul

<https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ilber-ortayli/23-nisan-1920nin-onemi-40093255>

<https://www.yeniasir.com.tr/yazarlar/mehmet.demirci/2018/04/23/ilk-meclisin-acilisi>

<https://www.haberturk.com/gundem/haber/1229203-mustafa-kemal-meclisin-namazlarla-dualarla-acilmasini-emretmisti>

<http://www.edirneyenigun.com/yazar/3582/hakmyet-millye-gazetes.html>

<https://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/turkiye-buyuk-millet-meclisinin-kurulus-gunune-ait-anilar>

<http://ankaenstitusu.com/23-nisan-cocuk-bayrami-ve-ataturk-gercegi/>

http://docs.neu.edu.tr/library/nadir_eserler_el_yazmalari/Ansiklopedi/Turkler%2021%20cilt/Turkler%20-%20Cilt%2016.pdf

<https://www.haberturk.com/galeri/gundem/456748-tbmmnin-en-eski-hali/1/32>